

En liten bok om broar mellan två välfärdsystem

Öresundskomiteen
– en länk mellan verklighet och regler

Öresundskomiteen

– en länk mellan verklighet och regler

En integrerad Öresundsregion ger ökad tillväxt i Sverige och Danmark och mycket har hänt sedan regionen bildades; pendlingen stiger kontinuerligt, människor bosätter sig i allt större utsträckning i grannlandet, företag etablerar sig på båda sidor osv. I detta sammanhang är det viktigt att se över lagar och lösa de praktiska problem som finns för Öresundspendlare och företag. Det handlar helt enkelt om att få vardagen att fungera för alla dessa människor som valt att bo eller arbeta på andra sidan sundet. Eller att ge företag förutsättningar att rekrytera från, eller etablera sig i, grannlandet.

Här spelar Öresundskomiteen en avgörande roll. Öresundskomiteen är en dansk-svensk politisk plattform som etablerades 1993. Syftet är att underlätta integrationen i Öresundsregionen - en gränsregion mellan östra Danmark och södra Sverige. En av huvuduppgifterna för Öresundskomiteen är att se över och hjälpa till att undanröja de barriärer som finns i regionen. Under senare år har arbetet burit frukt och några av barriärerna är nu lösta.

I maj månad 2007 möttes den svenska arbetsmarknadsministern Sven Otto Littorin och hans danske motpart Claus Hjort Fredriksen på Öresundskomiteens årliga Öresundsting. De två ministrarna skrev under en deklaration i vilken de beslutade att etablera en arbetsgrupp som skulle gå igenom och finna möjliga lösningar på gränshinder för arbetsmarknaden i Öresundsregionen. Detta var höjdpunkten på en process som Öresundskomiteen tagit initiativ till. Resultatet av arbetet utmynnade i rapporten "Två länder – en arbetsmarknad" som gavs ut av den danska och svenska regeringen.

Öresundskomiteen har försett den tvärnationella arbetsgruppen med rapporter och exempel från vardagen. Öresundskomiteen förmedlar även nätverk till regionala experter, myndigheter, arbetsmarknadens parter, medlemsorganisationer på dansk och svensk sida. Man kan säga att Öresundskomiteen, med politikerna i spetsen, fungerar som en länk mellan reglerna och verkligheten.

Denna lilla bok har vi tagit fram för att ge dig en bild av vilka barriärer som är lösta och vilka som återstår att lösa. Barriärerna och reglerna ändrar sig efter hand och därför kan du även ta del av informationen på vår hemsida där den uppdateras löpande. I denna bok har vi valt att kort presentera några barriärer, som de ser ut idag. Du kan även läsa om Öresundskomiteens övriga aktiviteter för att främja mobiliteten tvärs över Öresund.

Arbetet har varit delfinansierat av Nordiska Ministerrådet och är en del i projektet "Gränshinder – synliggörande och implementering av lösningar".

Trevlig läsning!

Anja Storgaard
Projektledare, Öresundskomiteen, april, 2008

Lösta barriärer

Uppsägning under sjukdom eller föräldraledighet

Den som bor i det ena landet och arbetar i det andra riskerade tidigare att hamna utanför båda ländernas inkomstbaserade trygghetssystem vid uppsägning under sjukdom eller föräldraledighet. Frågan är nu löst genom att en person som bor i Sverige och arbetar i Danmark är berättigad till svensk arbetslöshetsersättning efter friskförklarande eller föräldraledighet. Men för dem som inte blir friska är reglerna ännu oklara (se "icke behandlade barriärer").

Gränsarbetare och kompletterande arbetslöshetsersättning

Den som är fulltidsarbetslös i Sverige och får arbetslöshetsersättning kan ta ett deltidsarbete i Danmark och samtidigt få utfyllnadsersättning från den danska arbetslöshetsförsäkringen om de allmänna förutsättningarna är uppfyllda. Detta gäller utan att han eller hon behöver uppfylla det särskilda krav om att arbeta 296 timmar under en period av 12 veckor för att få tillgodoräkna sig arbetad och försäkrad tid i Sverige. Detta gäller endast gränsarbetare.

Barriärer med lösning i sikte

Rehabilitering för gränspendlare

Reglerna för rehabilitering av långtidssjukskrivna är olika i Sverige och Danmark. Myndigheterna på båda sidor har tillsammans utrett frågan och förslår nu att det ska finnas ett avtal om rehabilitering för gränspendlare.

Arbetslöshetsförsäkring för personer som arbetar kort tid i det andra landet

Den som bor i Sverige och arbetar kortare perioder i Danmark, ska vid varje anställning i Danmark avanmäla sig från den svenska a-kassan och gå med i en dansk a-kassa – och omvänt när anställningen upphör. I Danmark har man funnit en praktisk lösning som innebär att den som är medlem i en dansk arbetslöshetskassa kan förbli medlem vid kortare anställning utomlands. A-kassan återbetalar för de dagar då personen inte har varit omfattad av dansk arbetslöshetsförsäkring. I Sverige pågår en utredning om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Om utredningen inte löser detta problem kan den svenska lagstiftningen förändras så att den danska lösningen tillämpas även i Sverige.

Finansieringen av socialförsäkringsavgift skiljer sig åt mellan länderna

Man tillhör socialförsäkringssystemet i det land där man arbetar. Det uppstår ett problem när den som bor i Sverige och arbetar i Danmark vill ta ett extraarbete i Sverige. Då tvingas den danske arbetsgivaren att betala sociala avgifter till den svenska staten på en fjärdedel av den i Danmark intjänade lönen. Arbete för *samma* arbetsgivare är redan löst genom en särskild överenskommelse mellan länderna. Nu föreslås nya regler om skatteavdrag i Danmark för sociala avgifter betalda utomlands, för att lösa problemet även när det gäller *olika* arbetsgivare. Lagförslaget innebär att en arbetstagare som bor i Sverige och arbetar i både Sverige och Danmark kan betala in de sociala avgifterna som den danske arbetsgivaren skulle betala. I gengäld får arbetstagaren avdrag i den danska skatten för betalningen. För att denna lösning ska kunna praktiseras krävs det att arbetsgivaren och arbetstagaren ingår ett avtal.

Olösta eller icke behandlade barriärer

Praktikplats på andra sidan sundet

Det är inte möjligt att genomföra arbetspraktik i det andra landet med bibehållen försörjning från bosättningslandet. Danmark och Sverige vill inte tillåta praktikplats i grannlandet eftersom det även hade öppnat för praktikmöjligheter i övriga EU. Denna fråga är förmedlad till Nordiskt Gränshindersforum (se sida 13).

Bemanningsföretag och Montörsregeln

Montörsregeln innebär att personer som är bosatta i ett land och arbetar maximalt 183 dagar per år i ett annat nordiskt land, under vissa förutsättningar beskattas i det land de bor. Regeln gäller inte för bemanningsföretag. Personer som hyrs ut i Danmark från till exempel ett svenskt bemanningsföretag kan bruttobeskattas med 30 procent. Skatten hålls då inne av den danska arbetsgivaren, medarbetaren deklarerar inte sin inkomst i Danmark. Inte heller läggs det några administrativa bördor på det svenska bemanningsföretaget. Sverige anser att bestämmelserna borde ändras så att bemanningsföretag inte drabbas, medan Danmark inte anser att detta är ett problem.

Uppsägning under långtidssjukskrivning utan tillfrisknande

Om en person, som arbetar i Danmark och bor i Sverige, blir långtidssjukskriven blir han också som regel arbetslös efter längre tids sjukskrivning. Sjukpenningen i Danmark är begränsad till 52 veckor. Därefter kan den under vissa förhållanden förlängas ytterligare som längst ett år. Om svensken som har arbetat i Danmark fortfarande är sjuk och arbetslös efter 52 veckor innebär det att han inte kan få någon inkomstrelaterad ersättning. Han får ingen a-kasseersättning då han fortfarande är sjuk. Han kan inte få någon svensk sjukpenning eftersom han omfattas av de danska reglerna. Det enda han kan få är svenskt försörjningsstöd. En dansk kan naturligtvis hamna i samma situation, men då är motsvarande ersättning (kontantstötte) cirka dubbelt så hög som det svenska försörjningsstödet.

Risk för sänkt a-kasseersättning

Enligt svenska regler kan A-kasseersättningen sänkas radikalt för den som bryter sin arbetslöshet genom arbete utomlands. Bakgrunden är att den s k ramtiden (tidsperioden som ligger till grund för beräkningen av a-kassan) har förlängts från 6 till 12 månader. Detta innebär att man måste arbeta heltid i 12 månader för att kunna få en heltidsersättning fastställd. Om en arbetslös person, bosatt i Sverige, väljer att ta ett arbete i Danmark ska man, om man blir arbetslös på nytt, betraktas som ett nytt ärende när man återkommer till sin svenska a-kassa.

Spontant arbetssökande kan hamna utanför a-kassesystemet

En arbetssökande som bor i Sverige och spontant använder en halv dag till att söka arbete i Danmark eller i annat nordiskt land, riskerar att mista sin arbetslöshetsersättning. Detta för att reglerna säger att en avanmälan ska göras till a-kassan om en arbetssökande reser utomlands utan att stämna av med arbetsförmedlingen.

Byte av a-kassetillhörighet måste ske första dagen

Det finns risk för att den som bor i Sverige, börjar arbeta i Danmark och inte byter a-kassetillhörighet första arbetsdagen, hamnar utanför a-kassesystemet. Striktare tolkning av regelverket hos a-kassor i Sverige innebär att den svenska medlem som på sin första arbetsdag i Danmark missar att bli medlem i dansk a-kassa bryter sin försäkringskedja och kan därmed mista a-kasseersättning.

Tredjelandsmedborgare har svårt få arbetstillstånd

Tredjelandsmedborgare (icke EU-medborgare) med arbetstillstånd och permanent uppehållstillstånd - i detta fall i Sverige - har stora svårigheter att få arbetstillstånd i Danmark, såvida han eller hon inte har särskilda kvalifikationer.

Systemskillnader

Systemskillnader gällande a-kassa till nyutbildade, pension, föräldraledighet och barnbidrag uppfattas ibland som barriärer. Men dessa skillnader blir inte harmoniserade och barriärerna ska avhjälpas genom information eftersom dom är uttryck för skillnader i välfärdssystemen.

Resan går vidare

Öresundskomiteen arbetar på många olika sätt för att främja mobiliteten och tillgängligheten på tvärs av Öresund. För närvarande koncentreras lobbyinsatserna främst på tre områden; kulturen, infrastrukturen och arbetsmarknaden i Öresundsregionen. Öresundskomiteen följer och stödjer det fortsatta arbetet med att lösa de hinder som står i vägen för att Öresundsregionen ska bli den dynamiska region den har alla förutsättningar att vara. Vi menar att det måste arbetas vidare med flera av de lösningsförslag och barriärer som presenteras i denna bok.

Dialog och nätverk

Ett viktigt element i att lösa barriärer är dialog och nätverk. Genom de senaste årens arbete har kanaler på tvärs av ministerier och landsgränser – både på nationell och regional nivå stärkts – och därmed även möjligheten att lyfta fram barriärer och informationsbehovet kring dessa.

Arbetet med att lösa barriärerna kommer dessutom att fortsätta i Nordiskt Gränshindersforum som etablerats av statsministrarna i de nordiska länderna. Forumet möttes första gången den 29 januari 2008 och Pia Kinhult (m), Region Skåne, är Sveriges representant. Representant för Danmark är Ole Stavad (s), tidigare minister i Danmark. Öresundskomiteens sekretariat kommer att erbjuda sin kunskap och dela med sig av sitt stora kontaktnät till förmån för detta arbete.

Övrigt arbete med barriärer

Öresundskomiteens sekretariat arbetar även med bland annat följande:

- Att förbättra möjligheterna till arbete i Danmark för tredjelandsmedborgare som bor i Sverige.
- Dialogen med arbetsmarknadens parter om ökad flexibilitet och trygghet gällande pensionsavtal på tvärs av Öresund.
- Lobbyarbete för förbättrad infrastruktur och tillgänglighet i Öresundsregionen.
- Arbetet med att främja villkoren för kulturarbetarna och kulturlivet i Öresundsregionen.
- Undersökning av mobiliteten bland studerande

Rapporten från de två regeringarna finns på det danska Beskæftigelsesministeries hemsida (www.bm.dk).

Om du vill veta mer om vårt arbete är du välkommen att läsa vidare på vår hemsida, www.oresundskomiteen.dk
Du är också välkommen att ta direkt kontakt med oss på tlf. +45 33 22 00 11 eller på email info@oresundskomiteen.dk

Produktion: Öresundskomiteen i samarbete med ZIP Kommunikation/Øresund. Formgivning: Mikael Forth. Tryck: Utopia Print

Gammel Kongevej 1, DK-1610 København V Tlf +45 3322 0011 Fax +45 3322 0023
info@oresundskomiteen.dk www.oresundskomiteen.dk